

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

**Кафедра педагогіки та психології
Факультет № 3**

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни

«Сучасні психологічні практики»

вибіркова компонента освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти 053 Психологія (магістр психології, практичний психолог)

**м. Харків
2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробник:

*Старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3
ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент – Олена МАКАРОВА*

Рецензенти:

- 1. Доцент кафедри психології та педагогіки Харківської державної академії культури, кандидат психологічних наук, доцент – Віденєєв І.О.*
- 2. Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС – Червоний П.Д.*

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 5	05- соціальні та поведінкові науки 053 психологія – практична психологія	Навчальний курс – 2 Семестр – 3 Види підсумкового контролю: залік

Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:	
денна форма навчання	
Лекції – 14 год; Практичні заняття – 20 год; Семінарських- 6 год Самостійна робота – 50 год; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 1, семестр №3	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Сучасні психологічні практики» - Підготувати фахівця-психолога, який володіє комплексом знань загальних основ і наукових концепцій сучасних психологічних практик, і на цій основі здатного компетентно ставити і вирішувати науково-дослідні та практичні завдання в діяльності психолога. Ознайомити здобувачів освіти із основними прийомами роботи з метафоричними картами та психологічними іграми в психотерапії, формувати уміння та навички використання цих методів на практиці, сприяти професійному зростанню фахівців.

Завданням вивчення дисципліни «Сучасні психологічні практики» є: розкрити основні теоретичні моделі, закономірності, чинники та механізми розвитку сучасних методів в роботі практичного психолога; розширити світоглядний і професійного горизонт здобувачів вищої освіти в результаті ознайомлення з розвитком науково-прикладної діяльності в психологічній й науці; ознайомити з особливостями надання психологічної допомоги; сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів і поведінки; сформуванню розуміння принципів психологічної допомоги при застосуванні метафоричних асоціативних карт та психологічних ігор; розвинути здатність до пошуку та аналізу наукової інформації з тематики курсу; сформуванню здатності до практичного застосування метафоричних асоціативних карт та психологічних ігор в роботі практичного психолога.

Міждисциплінарні зв'язки: психологія девіантної поведінки, педагогічна психологія, психологія особистості, вікова психологія, психодіагностика.

Очікувані результати навчання: в результаті засвоєння курсу «Сучасні

психологічні практики» слухачі повинні знати:

- Місце сучасних методів психології у в системі психологічних наук;
 - Основні напрямки психологічної роботи з особистістю;
 - основи використання метафори у психологічній допомозі;
 - функції метафори в психотерапії;
 - основні помилки у використанні метафори в психологічній допомозі;
 - правила екологічної роботи та сфери застосування сучасних методів в психології
 - особливості психологічного консультування та психотерапії
- вміти:*
- застосовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності психолога;
 - застосовувати методи консультативної допомоги у практиці
 - використовувати нові методи та техніки у практиці психологічного консультування.
 - використовувати практичні та психодіагностичні методики, які розроблені та застосовуються в рамках даної наукової дисципліни;
 - самостійно шукати та аналізувати наукову інформацію з питань застосування метафоричних асоціативних карт та психологічних ігор в психологічній допомозі;
 - застосовувати знання курсу для психологічної допомоги клієнтам з різною проблематикою та різних вікових груп;

З метою організації ефективного контролю процесу засвоєння слухачами матеріалу курс розроблено підсумковий залік.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Практична психологія, як галузь психологічної науки
Історія розвитку і сучасні психологічні напрямки. Види, підходи та методи психотерапії. Етичні принципи психотерапевта.

Тема 2 EMDR-терапія.
Суть EMDR-терапії. Компоненти процедури EMDR. Методологічні принципи, модель

Тема 3. Біосегустивний метод
Метод Біосегустивної терапії для корекції і лікування психосоматичних розладів
Поєднання прийомів вербального та невербального навіювання в стані легкого трансу.

Тема 4. Використання метафоричних асоціативних карт психологічній практиці
Метафоричні карти –на різних етапах роботи практичного психолога.

Основи використання метафори у психологічній допомозі. Групова та індивідуальна робота з метафоричними асоціативними картами. Вікові особливості. Техніки метафоричних асоціативних карт у роботі з невротичними станами.

Тема 5 Специфіка використання психологічних ігор в залежності від особливостей клієнта.

Використання психологічних ігор в психологічній практиці.

Групова та індивідуальна робота психологічними іграми. Вікові особливості.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Практична психологія, як галузь психологічної науки	12	2	-	4		10	Залік
Тема 2 EMDR-терапія.	14	2	-	4		10	
Тема 3. Біосегустивний метод	26	4	2	4		10	
Тема 4. Використання метафоричних асоціативних карт психологічній практиці	14	2	2	4		10	
Тема 5. Специфіка використання психологічних ігор в залежності від особливостей клієнта..	26	4	2	4		10	
Всього за семестр - 2	90	14	6	20	-	50	

4.1.2. Питання що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література
	Тема № 1: Практична психологія, як галузь психологічної науки	
	Запитання і завдання: 1. Порівняйте структуру наукової та практичної психології 2. Яке значення має практична психологія для юристів 3. Застосування практичної психології у різних сферах	Базова: 1, 2, 3, 4 Допоміжна: 14, 15

	суспільного життя	
	Тема 2 EMDR-терапія.	Основна: 1,2,3,6 Допоміжна: 1,2,3,4,5
	1. EMDR – спеціальна травматерапія, 2. Ефективність методу EMDR 3. Техніки EMDR і як вони працюють 4. В яких випадках допомагає такий метод?	
	Тема 3. Біосегустивний метод	Основна: 1,2,3,6 Допоміжна 1,2,3.
	1. Головне завдання в лікуванні ПТСР 2. Рефлексо-терапевтичний вплив дотиків 3. Езотерична складова методу БСТ 4. Енергетична складова методу БСТ	
	Тема 4. Використання метафоричних асоціативних карт психологічній практиці	Основна 1,2,3,4,5,8 Допоміжна 1,2,3
	1. Використання метафоричних асоціативних карт в психологічній практиці. 2. Групова та індивідуальна робота з метафоричними асоціативними картами. Вікові особливості. 3. Особливості застосування метафоричних асоціативних карт з дітьми 4. Психологічна робота з підлітками за допомогою метафоричних асоціативних карт 5. Групова робота з метафоричними асоціативними картами.	
	Тема 5. Специфіка використання психологічних ігор в залежності від особливостей клієнта..	Основна: 1,2,3,4,5,8 Допоміжна 1,2,3,4,5
	1. Сімейне консультування і трансформаційна психологічна гра 2. Використання психологічних ігор в психологічній практиці. 3. Особливості застосування трансформаційних ігор з дітьми. 4. Психологічна робота з підлітками за допомогою трансформаційних ігор. 5. Групова робота з метафоричними асоціативними картами.	

5. Індивідуальні навчально дослідні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Основи використання метафори у психологічній допомозі.
2. Символізм у психологічних практиках.
3. Перші класичні колоди метафоричних асоціативних карт.
4. Вікова періодизація та психологічні ігри.
5. Техніки метафоричних асоціативних карт у роботі з конфліктами.
6. Сімейне консультування і трансформаційна психологічна гра.

7. Робота з травмою техніками метафоричних асоціативних карт.
8. Психологічна гра і метафоричні асоціативні карти як шляхи до видужання

5.1.2. Теми курсових робіт (не передбачено)

5.1.3. Теми наукових робіт (не передбачено)

6. Методи навчання

Метою *лекційного курсу* є організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота, активне соціально-психологічне навчання); за ступенем самостійності мислення слухачів: репродуктивні і творчі методи; за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків; за ступенем керівництва навчальною роботою слухачів: самостійна робота слухачів, робота з книгою. Аудиторні заняття проводяться у формі лекцій та практичних занять.

7. Самостійна робота за кожною темою передбачає:

- *вивчення* прослуханого лекційного матеріалу за темою.
- *вивчення* основної літератури за темою та конспектування.
- *вивчення* додаткової літератури за темою та конспектування.
- *підготування* повідомлення до практичного заняття.
- *ведення* пошуку додаткової інформації для поглибленого вивчення теми.
- *ведення* пошуку в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем.
- *написання* реферату за обраною темою.
- *підготування* анотації прочитаної літератури за темою.
- *складання* структурно-логічної схеми теми.
- *підготування* анотації прочитаної літератури за темою.
- *підготування* презентації за обраною темою.

Індивідуальна робота передбачає роботу з основною та додатковою літературою у підготовці до практичних занять, написанні доповідей, рефератів.

8. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

1. Основні поведінкові психологічні теорії.

2. Поняття внутрішніх ресурсів особистості.
3. Поняття зовнішніх ресурсів особистості.
4. Мотивація як чинник активізації ресурсів особистості.
5. Головне завдання БСТ в лікуванні ПТСР
6. Активна життєва установка як чинник ресурсно-поведінкового потенціалу особистості
7. Емоційно-вольові якості в структурі ресурсно-поведінкового потенціалу особистості
8. Особливості застосування трансформаційних ігор з дітьми.
9. Ціле покладання в структурі ресурсно-поведінкового потенціалу
10. Фізичні ресурси в структурі ресурсно-поведінкового потенціалу особистості
11. Інформаційні та інструментальні ресурси особистості: контроль ситуації, досягнення цілей, адаптація, матеріальні ресурси
12. Поведінкові теорії особистості 1
3. Поняття поведінкової терапії як метод оптимізації ресурсно-поведінкового потенціалу.
14. Застосування практичної психології у різних сферах суспільного життя
15. Техніки EMDR
16. Доцільність проведення поведінкової терапії
17. Техніки поведінкової терапії
18. Визначення та поняття тренінгу з розкриття ресурсно-поведінкового потенціалу особистості
19. В яких випадках допомагає такий метод
20. Вікові особливості при використанні метафоричних карт
21. Поняття про ефекти тренінгу з розкриття ресурсно-поведінкового потенціалу особистості
22. Методика організації та проведення тренінгу з розкриття ресурсноповедінкового потенціалу особистості
23. Види артерапевтичних методів розкриття ресурсного потенціалу особистості.
24. Психологічна робота з підлітками за допомогою метафоричних асоціативних карт.
25. Групова робота з метафоричними асоціативними картами.

9. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять

і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів,

отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100 94 – 96 90 – 93	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
85 – 89 80 – 84	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.

70 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , але прогалини не несуть істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 - 40			
1–34		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , потрібні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

11. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Блінов О. А. Метафоричні асоціативні карти як сучасний метод психологічної хірургії *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*: зб. наук. пр. Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка. Київ. 2016. Вип. 4 (29). С. 6–11.
2. Вознесенська О., Мова Л. Арт-терапія у роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті. К.: Шкільний світ, 2007. 120 с.
3. Діагностичний потенціал арт-техніки «Колаж», виділити й описати опорні елементи трактування індивідуального й групового колажу Колпакчи О. Арт-терапія: курс лекцій. К.: Центр учбової літератури, 2018. 288
4. с. Казкотерапія як один із методів практичної діяльності психолога: Методичний посібник із дисципліни «Практика психологічного впливу в клінічній психології» для студентів психологічного факультету денної форми навчання спеціальності 6.030102 – психологія, 6.030103 – практична психологія / Герман Н. І., Горобець Т. В. Черкаси: Вид. від. Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. 142 с.
5. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с
6. Колпакчи О. Арт-терапія: курс лекцій. К.: Центр учбової літератури, 2018. 288 с

7. Попова Г., Мілорадова Н. Метафоричні асоціативні карти в роботі практичного психолога: : методика та практика. Х.: Пронін, 2018. 266 с.
8. Шебанова В. Метафоричні асоціативні карти в роботі психолога. // Проблеми сучасної психології. 202.
9. Фабрічева М. Метафоричні асоціативні карти, як можливість читати несвідоме. 100 с

2. Допоміжна:

1. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посібник Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.
2. Підлипна Л. Терапія мистецтвом. Івано-Франківськ, 2009. –151с.
- Побережна Г. І. Музикотерапія як інноваційна технологія особистісного розвитку // *Вища освіта України: теорет. та наук.-метод. часопис*. 2010. № 3. С. 87–97.
- 3 Побережна Г. Потенціал музикотерапії // *Мистецтво та освіта*. 2008. № 2. С. 9–12.
4. Яценко Т.С. Арт-терапевтичні технології в роботі психолога / Т.С. Яценко, І.В. Калачник, І.О. Чернуха. К.: Марич, 2009. 68 с.
- 5 Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика : навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. – 382

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. URL: https://studopedia.ru/2_4724_diagnostichniy-potentsial-arttehniki-kolazh-vidiliti-y-opisati-oporni-elementi-traktuvannyaindividualnogo-y-grupovogo-kolazhu.html
2. <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/16080>
3. <https://www.twirpx.com/file/2414875/>
4. <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/psychology/article/view/1443>